

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഏകാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസുതേ ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ഏകാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||

വസിഷ്ഠൈവമുക്ത്യേപി ശ്രീരാമം പിതൃരാജ്ഞാപാലനാദവിരതം
ദ്യുഷ്ട്യാ ഭരതസ്യ പ്രായോപവേശനായോദ്യമനം ശ്രീരാമേണ തം
പ്രബോധ്യായോധ്യായാം നിവർത്തനായ തം പ്രത്യാദേശദാനം

വസിഷ്ഠഃ സ തദാ രാമ -
മുക്ത്യാ രാജപുരോഹിതഃ |
അബ്രവീദ് ധർമസംയുക്തം
പുനരേവാപരം വചഃ ||2.111.1 ||

പുരുഷസ്യേഹ ജാതസ്യ
ഭവന്തി ഗുരവഃ സദാ |
ആചാര്യശ്ചൈവ കാകുത്സ്മ
പിതാ മാതാ ച രാഘവ ||2.111.2 ||

പിതാ ഹ്യേനം ജനയതി
പുരുഷം പുരുഷർഷഭ |
പ്രജ്ഞാമിദമതി ചാചാര്യ -
സ്തസ്മാത് സ ഗുരുര്യതേ ||2.111.3 ||

സ ത്യേഹം പിതൃരാചാര്യ -
സ്തവ ചൈവ പരന്തപ |

മമ ത്വം വചനം കുർവൻ
നാതിവർതേഃ സതാം ഗതിം || 2.111.4 ||

ഇമാ ഹി തേ പരിഷദോ
ഇണാതയശ്ച നൃപാസ്തഥാ |
ഏഷു താത ചരൻ ധർമം
നാതിവർതേഃ സതാം ഗതിം || 2.111.5 ||

വൃദ്ധായാ ധർമശീലായാ
മാതൂർനാർഹസ്യവർതിതും |
അസ്യ ഹി വചനം കുർവൻ
നാതിവർതേഃ സതാം ഗതിം || 2.111.6 ||

ഭരതസ്യ വചഃ കുർവൻ
യാചമാനസ്യ രാഘവ |
ആത്മാനം നാതിവർതേസ്ത്വം
സത്യധർമപരാക്രമ || 2.111.7 ||

ഏവം മധുരമുക്തഃ സ
ഗുരുണാ രാഘവഃ സ്വയം |
പ്രത്യുവാച സമാസീനം
വസിഷ്ഠം പുരുഷർഷഭഃ || 2.111.8 ||

യൻമാതാപിതരൗ വൃത്തം
തനയേ കുരുതഃ സദാ |
ന സുപ്രതികരം തത് തു
മാത്രാ പിത്രാ ച യത്കൃതം || 2.111.9 ||

യഥാശക്തിപ്രദാനേന
സ്യാപനോച്ഛാദനേന ച |

നിത്യം ച പ്രിയവാദേന
തഥാ സംവർധനേന ച || 2.111.10 ||

സ ഹി രാജാ ദശരഥഃ
പിതാ ജനയിതാ മമ |
ആജ്ഞാപയൻമാം യത് തസ്യ
ന തൻമിഥ്യാ ദവിഷ്യതി || 2.111.11 ||

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ
ദരതഃ പ്രത്യനന്തരം |
ഉവാച വിപുലോരസ്മഃ
സുതം പരമദുർമനഃ || 2.111.12 ||

ഇഹ തു സ്ഥണ്ഡിലേ ശീഘ്രം
കുശാനാസ്തര സാരഥേ |
ആർയം പ്രത്യുപവേക്ഷ്യാമി
യാവൻമേ സമ്പ്രസീദതി || 2.111.13 ||

നിരാഹാരോ നിരാലോകോ
ധനഹീനോ യഥാ ദ്വിജഃ |
ശയേ പുരസ്താച്ഛാലായാം
യാവൻമാം പ്രതിയാസ്യതി || 2.111.14 ||

സ തു രാമമവേക്ഷന്തം
സുമന്ത്രം പ്രേക്ഷ്യ ദുർമനഃ |
കുശോത്തരമുപസ്ഥാപ്യ
ഭൂമാവേവാസ്ഥിതഃ സ്വയം || 2.111.15 ||

തമുവാച മഹാതേജാ
രാമോ രാജർഷിസത്തമഃ |

കീം മാം ഭരത കുർവാണം
താത പ്രത്യുപവേക്ഷ്യസേ ||2.111.16 ||

ബ്രാഹ്മണോ ഹ്യേകപാർശ്വന
നരാൻ രോദ്ധുമിഹാർഹതി |
ന തു മുർധാഭിഷിക്താനാം
വിധിഃ പ്രത്യുപവേശനേ ||2.111.17 ||

ഉത്തിഷ്ഠ നരശാർദൂല
ഹിത്യൈതദ് ദാരുണം വ്രതം |
പുരവർയാമിതഃ ക്ഷിപ്ര -
മയോധ്യാം യാഹി രഘവ ||2.111.18 ||

ആസീനസ്ത്വേവ ഭരതഃ
പൗരജാനപദം ജനം |
ഉവാച സർവതഃ പ്രേക്ഷ്യ
കിമാർയം നാനുശാസഥ ||2.111.19 ||

തേ തദോചുർമഹാത്മാനം
പൗരജാനപദാ ജനാഃ |
കാകുത്സ്ഥമഭിജ്ഞാനീമഃ
സമ്യഗ് വദതി രഘവഃ ||2.111.20 ||

ഏഷോഽപി ഹി മഹാഭാഗഃ
പിതൂർവചസി തിഷ്ഠതി |
അത ഏവ ന ശക്താഃ സ്തോ
വ്യാവർതയിതുമഞ്ജസാ ||2.111.21 ||

തേഷാമാജ്ഞായ വചനം
രാമോ വചനമബ്രവീത് |

ഏവം നിബോധ വചനം
സുഹൃദാം ധർമചക്ഷുഷാം || 2.111.22 ||

ഏതച്ചൈവോദയം ശ്രുത്വാ
സമ്യക് സമ്പശ്യ രാഘവ |
ഉത്തിഷ്ട ത്വം മഹാബാഹോ
മാം ച സ്പൃശ തഥോദകം || 2.111.23 ||

അഥോത്ഥായ ജലം സ്പൃഷ്ട്വാ
ഭരതോ വാക്യമബ്രവീത് |
ശൃൺവന്തു മേ പരിഷദോ
മന്ത്രിണഃ ശൃണുയുസ്തഥാ || 2.111.24 ||

ന യാചേ പിതരം രാജ്യം
നാനുശാസാമി മാതരം |
ഏവം പരമധർമജ്ഞം
നാനുജാനാമി രാഘവം || 2.111.25 ||

യദി ത്വവശ്യം വസ്തവ്യം
കർതവ്യം ച പിതൂർവചഃ |
അഹമേവ നിവത്സ്യാമി
ചതുർദശ വനേ സമാഃ || 2.111.26 ||

ധർമാത്മാ തസ്യ സത്യേന
ഭ്രാതൂർവാക്യേന വിന്ധിതഃ |
ഉവാച രാമഃ സന്വേഷ്യ
പൗരജാനപദം ജനം || 2.111.27 ||

വിക്രീതമാഹിതം ക്രീതം
യത് പിത്രാ ജീവതാ മമ |

ന തൽലോപയിതും ശക്യം
മയാ വാ ഭരതേന വാ || 2.111.28 ||

ഉപാധിർന മയാ കാർയോ
വനവാസേ ജുഗുപ്സിതഃ |
യുക്തമുക്തം ച കൈകേയോ
പിത്രാ മേ സുകൃതം കൃതം || 2.111.29 ||

ജാനാമി ഭരതം ക്ഷാന്തം
ഗുരുസത്കാരകാരിണം |
സർവമേവാത്ര കൽയാണം
സത്യസന്ധേ മഹാത്മനി || 2.111.30 ||

അനേന ധർമശീലേന
വനാത് പ്രത്യാഗതഃ പുനഃ |
ഭ്രാത്രാ സഹ ഭവിഷ്യാമി
പൃഥിവ്യാഃ പതിരുത്തമഃ || 2.111.31 ||

വൃതോ രാജാ ഹി കൈകേയോ
മയാ തദ്വചനം കൃതം |
അന്യതാൻമോചയാനേന
പിതരം തം മഹീപതിം || 2.111.32 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഏകാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||